

**Koncepce prevence nežádoucích sociálních jevů
u dětí a mládeže na území městské části Praha 10
na období 2011 – 2014**

**Městská část Praha 10
úřad městské části
odbor sociální**

2011

Obsah

Úvod	2
Dlouhodobé cíle koncepce.....	2
Cílová skupina	2
Stěžejní problémy a konkrétní cíle vedoucí k jejich eliminaci	3
1. Posílení pracovních pozic kurátorů mládeže a pracovníků OSPOD	4
2. Finančně podporovat kroužky pro děti	6
3. Podporovat vznik a údržbu míst pro setkávání starších dětí a mládeže	7
4. Zavedení terénní služby zaměřené na sociální práci s rizikovou mládeží a dětmi včetně informování prostřednictvím neformální autority	8
5. Zavedení terénní služby zaměřené na protidrogovou prevenci.....	9
6. Začlenění tématicky zaměřené pracovní skupiny do procesu komunitního plánování sociálních služeb (dále jen KPSS)	10
7. Předávání potřebných informací mezi řediteli škol a metodiky prevence ZŠ na jedné straně a pracovní skupinou procesu komunitního plánování na straně druhé (zápisy z pracovní skupiny, financování aktivit z různých zdrojů apod.)	11
8. Vznik Střediska výchovné péče na území Městské části Praha 10	12
9. Systematická a kvalitní prevence	13
10. Sledování trendů a předávání informací	14
11. Poskytování účelových dotací z rozpočtu Městské části Praha 10	15
12. Vytvořit samostatnou výzvu na problematiku prevence kriminality z grantů Městské části Praha 10 (případně spojit výzvu s protidrogovou prevencí)	16
13. Každoročně pořádat resocializační pobyt pro mládež	17
14. Navázat spolupráci s Pražským centrem primární prevence a střediskem Triangl Centra sociálních služeb Praha za účelem intenzivní spolupráce v propojování preventivních aktivit.....	18
15. Zmapovat podmínky a zahájit proces vzniku nízkoprahového zařízení	19
16. Obnovit spolupráci s Filozofické fakulty UK	20
17. Doplnit Katalog sociálních a návazných služeb na období 2012/2013 o subjekty spolupracující v dané problematice.....	21
18. Zajistit zprovoznění dopravního hřiště na Zahradním městě.....	22
Závěr	23

Úvod

Obsah „Konceptce prevence nežádoucích sociálních jevů u dětí a mládeže na území Městské části Praha 10 na období 2011 – 2014“ (dále jen „Konceptce“) reaguje na zjištěné stěžejní problémy obsažené v průběžné zprávě „Analýzy“ trávení volného času neorganizovaných dětí a mládeže ve vybraných lokalitách Prahy 10 se zaměřením na potřebnost vhodných služeb pro tuto cílovou skupinu v lokalitě Vršovic“ (dále jen „Analýza“). Zároveň obsahuje i ty problémy, s kterými se pracovníci pracující s dětmi a mládeží na odboru sociálním potýkají. Tato Konceptce zjištěné problémy sumarizuje a navrhuje jejich možná řešení.

Potřebu řešení těchto problémů potvrzují jak zkušenosti pracovníků z oddělení sociálně právní ochrany dětí a práce s rodinou (dále jen OSPOD), zkušenosti kurátorek mládeže, tak školních metodiků prevence.

Cílem Konceptce je pomoci vytvořit funkční systém spolupracujících subjektů a provázat aktivity na poli prevence nežádoucích společenských jevů u dětí a mládeže, a to jak působením na institut rodiny, tak na samotné dítě.

Obsah Konceptce je v souladu s cíli a principy procesu komunitního plánování sociálních služeb. „Akční plán rozvoje a udržitelnosti sociálních a návazných služeb na území městské části Praha 10 na rok 2012“ již akcentuje ve svých prioritách a opatřeních aktivity obsažené v této Konceptci.

Dlouhodobé cíle konceptce

- předcházet růstu problematického chování u dětí a mládeže na území městské části Praha 10,
- získat komplexní obraz o rizikovém chování dětí a mládeže a předávat zjištěné informace dalším subjektům,
- sledovat nové rizikové trendy a jevy na území městské části a poskytovat tyto informace všem zúčastněným subjektům, především sociálním pracovníkům OSPOD, kurátorům mládeže a školním metodikům prevence,
- motivovat děti a mládež k pozitivnějšímu přístupu k životu a životnímu stylu – (řešit s nimi každodenní problémy, důsledky rizikového chování, učit takové chování, které nežádoucím důsledkům předchází, podpořit u nich snahu trávit volný čas zdravějším a méně rizikovým způsobem apod.),
- zavádět a podporovat zdravé funkce rodiny, zejména s ohledem na dysfunkční rodiny s dětmi, rodiny s dětmi ze sociálně slabých vrstev, rodiny, ve kterých se vyskytl případ poškození dítěte trestným činem,
- nabízet dětem a mládeži, které se pohybují v ulicích, příležitost smysluplněji trávit volný čas (nabídka sportovního náčiní, her apod.),
- snižovat výskyt rizikových jevů a v neposlední řadě zvyšovat pocit bezpečí občanů městské části.

Cílová skupina

- a. Ohrožené děti a mládež (s poruchami chování, zneužívané a týrané v rodinách, z dysfunkčních rodin, z oblastí, kde je vyšší úroveň kriminality, z rodin žijících pod hranicí životního minima, z neúplných rodin, s predelikventním chováním, hyperaktivní děti, děti, které jsou příslušníky subkultur).

- b. Populace rodičů ohrožených dětí a mládeže.

Stěžejní problémy a konkrétní cíle vedoucí k jejich eliminaci

1. Poddimezované personální obsazení referátu kurátorů mládeže a OSPOD.
Cíl: Personálně posílit referát kurátorů mládeže a OSPOD, a vytvořit jim tak adekvátní časový prostor pro šetření v terénu (monitoring lokality, kontakt s klienty v jejich přirozeném prostředí, návštěvy rodin a škol), vč. účasti na vícedenních resocializačních pobytech.
2. Trávení volného času respondentů pasivním způsobem (např. potulování s kamarády, alkohol, marihuana, počítačové hry).
Cíl: Nabídnout cílové skupině možnosti trávit svůj volný čas aktivně.
3. Víkendové uzamčení hřišť u ZŠ a absence hřišť pro starší věkovou skupinu ve větší vzdálenosti od obytných domů z důvodu možného rušení okolí.
Cíl: Podpořit vznik a provoz hřišť pro cílovou skupinu.
4. Nedostatek informací o možnostech pomoci v případě vzniku obtížné situace.
Cíl: Vytvořit mapu institucí kompetentních pomoci při řešení obtížných situací na území městské části Praha 10.
5. Absence systému, který by nerepresivní formou sledoval a pohotově reagoval na aktuální vývoj nežádoucích jevů u dětí a mládeže v lokalitě.
Cíl: Podpořit vznik systému, který by nerepresivní formou sledoval a pohotově reagoval na aktuální vývoj nežádoucích jevů u dětí a mládeže v lokalitě.
6. Alarmující výskyt injekčního materiálu v průběhu „Analýzy“ v lokalitě Vršovic.
Cíl: Rozšíření terénního protidrogového programu.
7. Absence efektivní spolupráce institucí a koordinace jejich činností, které by vedly ke snížení výskytu sociálně patologických jevů v lokalitě.
Cíl: Vytvořit systém podporující efektivní spolupráci institucí a koordinaci jejich činností, které by vedly ke snížení výskytu sociálně patologických jevů v lokalitě.
8. Absence podpory užší spolupráce mezi odborem sociálním Úřadu městské části Praha 10 a Městskou částí Praha 10 zřízenými základními školami.
Cíl: Navázat a udržet spolupráci s řediteli škol, průběžně zjišťovat potřeby škol a možnosti spolupráce v oblasti prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže.
9. Absence podpory preventivních aktivit v oblasti prevence kriminality v rámci grantového systému Městské části Praha 10.
Cíl: Vytvořit samostatnou výzvu na problematiku prevence kriminality z grantů Městské části Praha 10.

Jednotlivé kroky vedoucí k naplnění cílů koncepce:

1. Posílení pracovních pozic kurátorů mládeže a pracovníků OSPOD

Pozice kurátorů mládeže

Pracovníci, kteří Analýzu zpracovávali, doporučují personálně posílit tým kurátorů pro děti a mládež tak, aby bylo možné realizovat intenzivnější sociální práci s konkrétními dětmi a rodinami v terénu (tj. návštěvy v rodinách, schůzky ve školách, spolupráce s neziskovými organizacemi i dalšími institucemi apod.). Z „Analýzy“ vyplývá, že sociální práce významně napomáhá snížení rizikového chování cílové skupiny, respektive vede k včasnému preventivnímu zásahu.

Kurátor mládeže pracuje s dětmi a mladistvými s poruchami chování či trestnou činností.

Jedná se o:

- nezletilé děti do 15 let, které se dopustily přestupku nebo činu jinak trestného,
- mladistvé (15 – 18 let), u nichž bylo zahájeno trestní stíhání nebo kteří se dopustili přestupku
- děti a mladistvé s opakovanými poruchami chování závažného rázu (jako jsou záškoláctví, útěky z domova, agresivita, toxikomanie, alkoholismus, prostituce apod.).

Poskytuje sociálně právní, výchovné, případně psychologické porady dětem i rodičům při řešení jejich rodinných, osobních a sociálních problémů a akutních krizových situací. Zprostředkovává pomoc odborných poradenských a zdravotnických pracovišť a jiných zařízení.

Spolupůsobí na zlepšení podmínek v rodinách obtížně vychovatelných nezletilých a mladistvých, u kterých je vykonávána ústavní nebo ochranná výchova s cílem umožnit jejich návrat do rodiny.

Na základě požadavků orgánů činných v trestním řízení kurátoři mládeže zjišťují poměry nezletilého i mladistvého.

Zúčastňuje se úkonů v přípravném řízení – výslech, konfrontace, seznámení s výsledky vyšetřování.

Zúčastňuje se jednání před soudem pro mládež v trestních věcech nezletilých i mladistvých, kde aktivně využívá svá práva daná zákonem, včetně opravných prostředků.

Účastní se přestupkového řízení vedeného proti mladistvému v souladu se zákonem o přestupcích.

Podává návrhy soudu na zahájení řízení o předběžném opatření, nařízení ústavní či ochranné výchovy a zastupuje děti v těchto řízeních.

Podílí se na realizaci ústavní nebo ochranné výchovy do příslušných zařízení (zajištění dokladů, místa, doprovod dítěte) ve spolupráci se soudem.

Pomáhá nezletilým a mladistvým propuštěným z ústavní nebo ochranné výchovy a mladistvým propuštěným z výkonu trestu odnětí svobody, aby se co nejvhodněji začlenili do společnosti.

Spolupracuje se zařízeními pro výkon vazby i výkon trestu odnětí svobody, se školskými zařízeními pro výkon ústavní a ochranné výchovy, spolupracuje s orgány úřadů, školami, zdravotnickými a školskými institucemi, občanskými sdruženími, úřady práce, charitativními a jinými organizacemi.

Statistické údaje:

V současné době působí na území městské části Praha 10 tři kurátorky mládeže.

V roce 2010 měly kurátorky mládeže celkem 236 klientů. Trestné činnosti se dopustilo 5 dětí a 18 mladistvých. Přestupků se dopustilo 18 mladistvých. Klientů s výchovnými problémy bylo v péči kurátorek 218. K 31. 12. 2010 bylo v ústavní výchově 14 dětí.

V roce 2009 měly kurátorky mládeže celkem 245 klientů. Trestné činnosti se dopustilo 11 dětí a 21 mladistvých. Přestupků se dopustilo 20 mladistvých. Klientů s výchovnými problémy bylo v péči kurátorek 217. K 31. 12. 2009 bylo v ústavní výchově 16 dětí.

V roce 2008 měly kurátorky mládeže celkem 260 klientů. Trestné činnosti se dopustilo 18 dětí a 40 mladistvých. Přestupků se dopustilo 11 mladistvých. Klientů s výchovnými problémy bylo v péči kurátorek 225. K 31. 12. 2008 bylo v ústavní výchově 10 dětí.

Pracovníci oddělení OSPOD

Terénní sociální pracovnice oddělení sociálně právní ochrany dětí a práce s rodinou přicházejí do styku s rodinami, kde je statisticky vyšší riziko, že se děti z těchto rodin dostanou mezi ohrožené nežádoucími sociálními jevy a kriminalitou. Jedná se zejména o děti z dysfunkčních rodin, děti ze sociálně slabých rodin nebo např. o děti poškozené trestným činem.

Těmto dětem a zejména jejich rodinám je třeba věnovat patřičnou pozornost a podporu. Aktuálně se výrazně zvyšují nároky na to, jak s rodinami, kde se vyskytuje problém, pracovat. Ve všech případech, které jsou komplikovanější, je vhodné zpracovat vyhodnocení situace a individuální plán práce s rodinou. Kvalitní individuální plán vyžaduje podporu sociálních služeb a celého systému kolem dítěte (škola, dětský lékař, volnočasové organizace, poradny apod.), vzniká při jednání případové konference. Jedná se o změnu stylu práce s rodinou, která však vyžaduje personální posílení oddělení sociálně-právní ochrany dětí a práce s rodinou.

Na oddělení sociálně-právní ochrany dětí a práce s rodinou aktuálně pracuje osm sociálních pracovnic na pozici terénní sociální pracovnice, jedna sociální pracovnice pro náhradní rodinnou péči a vedoucí oddělení. Na dohodu o pracovní činnosti pracuje administrativní síla ve spisovně oddělení (která zajišťuje vedení spisovny pro OSPOD i pro kurátorky mládeže).

Ze statistických údajů za roky 2008 – 2010 vyplývá, že na jednu sociální pracovnici vychází v průměru 140 živých případů (tedy takových, ve kterých je v kalendářním roce učiněn nějaký úkon; případem je myšlena rodina, statisticky není sledován počet dětí v rodině - sourozenci). Je tak zřejmé, že takový počet pracovnic nedovoluje individuální práci s více rodinami, pracovnice se tak věnují případům povrchněji, není v jejich kapacitách řešit případy nejzávažnější, jelikož tito klienti pomoc nevyhledávají a nežádají o ni (na rozdíl např. od rozvodových kauz, kde rodiče bojují o dítě).

Opatření naplňuje cíl 1 - Personálně posílit referát kurátorů mládeže a OSPOD, a vytvořit jim tak adekvátní časový prostor pro šetření v terénu (monitoring lokality, kontakt s klienty v jejich přirozeném prostředí, návštěvy rodin a škol) a účast na vícedenních resocializačních pobytech.

2. Finančně podporovat kroužky pro děti

Návštěvu mimoškolních aktivit za minimální finanční spoluúčasti je možné podpořit prioritou č. XIII. (Podpora aktivit pro děti ze sociálně slabých rodin) - Opatření XIII. 3. Podpora volnočasových aktivit pro děti a mládež, která je obsažená v Plánu rozvoje a udržitelnosti sociálních a návazných služeb na území městské části Praha 10 na období 2010 – 2011 a v Akčním plánu rozvoje a udržitelnosti sociálních a návazných služeb na území městské části Praha 10 na rok 2012.

Tuto aktivitu by bylo možné zrealizovat přímou finanční podporou mimoškolních aktivit ze strany Městské části Praha 10 jednotlivých dětí, či financováním aktivit v rámci nízkoprahového zařízení.

Opatření naplňuje cíl 2 - Nabídnout cílové skupině možnosti trávit svůj volný čas aktivně.

3. Podporovat vznik a údržbu míst pro setkávání starších dětí a mládeže

Jedním z výstupů jednání pracovní skupiny kpss „Rodina, děti, mládež“ konané dne 30. 5. 2011 a následně koordinační skupiny procesu kpss konané dne 13. 6. 2011 je „vznik hřišť a míst k setkávání pro starší děti a mládež (cca 10 – 17 let věku).

Potřebu vzniku těchto prostor potvrdily i výstupy „Analýzy“.

Opatření naplňuje cíl 3 - Podpořit vznik a provoz hřišť pro cílovou skupinu.

4. Zavedení terénní služby zaměřené na sociální práci s rizikovou mládeží a dětmi včetně informování prostřednictvím neformální autority

Z výsledků „Analýzy“ v lokalitě Vršovice vyplývá, že je velice vhodné realizovat terénní program zaměřeného na minimalizaci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže, a to nejlépe ve spolupráci s vybranou neziskovou organizací, která má v této oblasti bohaté zkušenosti. Zejména se jedná o tzv. streetwork, což zjednodušeně znamená terénní sociální práce v přirozeném prostředí cílové skupiny.

Zavedení terénní služby je možné podpořit i Plánem rozvoje a udržitelnosti sociálních a návazných služeb na území městské části Praha 10 na období 2010 – 2011, a to konkrétně v prioritě č. III (Podpora rozvoje terénních služeb).

Neorganizované děti a mládež, které tráví volný čas pasivním způsobem v ulicích, nevyhledávají zájmové kroužky či jiné organizované aktivity, proto jsou pro ně i nevhodné, resp. bariérové. Tyto děti a mládež je nenavštěvují, nevyužívají jejich nabídky. Naopak, chtějí svůj čas trávit venku mezi vrstevníky, chybí jim zde pouze určité zázemí. Bylo by proto vhodné jim nabídnout alternativy v podobě nízkoprahového klubu pro děti a mládež, hřiště pro mladistvé apod. Tuto nabídku podpořit realizací terénního programu.

Cílem terénní sociální práce je iniciovat u mladých lidí pozitivní změnu v jejich životě, která povede k omezení negativních jevů, které souvisí s jejich životním stylem. Pracovníci podporují mladé lidi k aktivnímu a samostatnému řešení životních obtíží, motivují je k zapojení do společenského dění v místě jejich bydliště a k aktivnímu trávení volného času.

Významnou výhodou působení terénních sociálních pracovníků v lokalitě je také vytvoření efektivního „informačního kanálu“ mezi sociálním odborem úřadu městské části Praha 10 a „ulicí“, tedy neorganizovanými dětmi a mládeží. Tento kanál by samozřejmě působil i opačným směrem – řada důležitých informací se prostřednictvím terénních pracovníků (tedy přirozenou cestou) dostane mezi děti a mládež. Tyto informace by se často k dětem a mládeži jinou cestou nedostaly.

Opatření naplňuje cíle:

2 - Nabídnout cílové skupině možnosti trávit svůj volný čas aktivně.

4 - Vytvořit mapu institucí kompetentních pomoci při řešení obtížných situací na území městské části Praha 10.

5 - Podpořit vznik systému, který by nerepresivní formou sledoval a pohotově reagoval na aktuální vývoj v lokalitě.

7 - Vytvořit systém podporující efektivní spolupráci a koordinaci činností, které by vedly ke snížení výskytu sociálně rizikových jevů v lokalitě.

5. Zavedení terénní služby zaměřené na protidrogovou prevenci

Terénní program je nízkoprahový program zaměřený na práci s uživateli nealkoholových drog, především s injekčními uživateli.

Základními cíli programu je vyhledávat populaci uživatelů drog, oslovovat ji a motivovat ke změně chování a životního stylu směrem k méně rizikovému, tj. minimalizovat zdravotní a sociální poškození spojená s užíváním drog. Jedná se o poškození týkající se jak klienta samotného, tak celé společnosti. Cílem terénního programu je také poskytnutí žádané služby okamžitě a neprodleně dle potřeb klienta, v jeho přirozeném prostředí. Program vychází z principů HARM REDUCTION a PUBLIC HEALTH.

Harm reduction

Jde o přístup minimalizace poškození drogami u lidí, kteří v současnosti drogy užívají a nejsou motivováni k tomu, aby užívání zanechali. Harm reduction se snaží zmírnit riziko život a zdraví ohrožujících infekcí (HIV, hepatitidy B, C), které se šíří sdílením injekčního náčiní při nitrožilní aplikaci drog a nechráněným pohlavním stykem. Dále se snaží minimalizovat rizika dalších tělesných komplikací, dlouhodobého působení vysokých dávek a předávkování, sociálního debaklu a ztráty lidské důstojnosti. Mezi nejnámější metody přístupu HR patří výměna použitého injekčního náčiní za sterilní, poskytování informací (o možnostech léčby či jiné odborné pomoci), kontaktní (situační) poradenství a edukace o rizicích. Důležité je i zaměření na bezpečný sex včetně distribuce kondomů.

Public health

Filozofie Public health se zabývá otázkou veřejného zdraví. Použitím metod HR se snižuje výskyt a šíření infekčních onemocnění (zejména hepatitidy, HIV/AIDS a jiné pohlavně přenosné choroby) nejenom u uživatelů, ale i u celé veřejnosti. Injekční uživatelé drog žijí v majoritní společnosti a zapojují se do jejího chodu. Svým rizikovým chováním tedy mohou ohrozit celou společnost.

Terénní programy jsou určeny klientovi, pro kterého má i zařízení typu kontaktního centra příliš vysoký práh (dodržování určitých pravidel).

Návrh řešení – vzhledem k dílčím výsledkům „Analýzy“ doporučujeme realizovat v „Analýze“ navržená řešení, tzn. rozšíření programu.

Zavedení terénní služby je možné podpořit prioritou III. (Podpora rozvoje terénních služeb), která je obsažená v Plánu rozvoje a udržitelnosti sociálních a návazných služeb na území městské části Praha 10 na období 2010 – 2011 a v Akčním plánu rozvoje a udržitelnosti sociálních a návazných služeb na území městské části Praha 10 na rok 2012

Opatření naplňuje cíle:

4 - Vytvořit mapu institucí kompetentních pomoci při řešení obtížných situací na území městské části Praha 10.

5 - Podpořit vznik systému, který by nerepresivní formou sledoval a pohotově reagoval na aktuální vývoj v lokalitě.

6 - Rozšíření terénního protidrogového programu.

7 - Vytvořit systém podporující efektivní spolupráci a koordinaci činností, které by vedly ke snížení výskytu sociálně rizikových jevů v lokalitě.

6. Začlenění tématicky zaměřené pracovní skupiny do procesu komunitního plánování sociálních služeb (dále jen KPSS)

Návrh členů pracovní skupiny: zástupci vedení městské části Praha 10, zástupci: OSO, OŠK, Městské policie a Policie ČR, státního zastupitelství, Pedagogicko psychologické poradny, Probační a mediační služby, zástupci neziskových organizací zabývajících se danou problematikou, metodici prevence ZŠ (zvolení 1 - 3 zástupci z řad metodiků).

Stěžejní náplní práce skupiny by měla být operativní vzájemná informovanost a diskuse nad přijímáním vhodných preventivních opatření vzhledem k aktuálnímu vývoji na poli nežádoucích společenských jevů u dětí a mládeže. Konkrétní aktivity budou upřesněny dle konečné skladby pracovní skupiny.

Inspiraci lze čerpat na Městské části Praha 11 nebo Městské části Praha 12, kde obdobné pracovní skupiny již působí.

Opatření naplňuje cíl 7 - Vytvořit systém podporující efektivní spolupráci a koordinaci činností, které by vedly ke snížení výskytu sociálně rizikových jevů v lokalitě.

7. Předávání potřebných informací mezi řediteli škol a metodiky prevence ZŠ na jedné straně a pracovní skupinou procesu komunitního plánování na straně druhé (zápisy z pracovní skupiny, financování aktivit z různých zdrojů apod.)

Často zmiňovaným problémem při květnovém workshopu pro školní metodiky prevence byl stávající způsob předávání informací mezi jednotlivými subjekty.

Inspirací pro vyřešení tohoto problému je pracovní skupina pro prevenci sociálně patologických jevů, která pracuje na Městské části Praha 11. Skupina se schází pod patronací odboru sociálních věcí a zdravotnictví. Skupina se schází již řadu let, vznikla již před rokem 2005. Schůzky se konají zpravidla jednou do měsíce. Tato skupina plní především funkci vzájemné informovanosti, koordinace a komunikace. Je jen na jednotlivých účastnících skupiny do jaké míry dokáží vzájemné kontakty využít ve své práci.

Tematické workshopy pro školní metodiky prevence se zástupci pracovní skupiny komunitního plánování se budou konat min. 2x za školní rok.

Opatření naplňuje cíl 7 - Vytvořit systém podporující efektivní spolupráci a koordinaci činností, které by vedly ke snížení výskytu sociálně rizikových jevů v lokalitě.

8. Vznik Střediska výchovné péče na území Městské části Praha 10

Středisko výchovné péče (dále jen SvP) je poradenské pracoviště, které poskytuje všestrannou preventivně výchovnou péči dětem a mládeži s negativními jevy chování, pokud nejsou důvody pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy ve speciálních výchovných zařízeních. Toto zařízení poskytuje poradenské a terapeutické služby dětem, dospívajícím a jejich rodinám. Vždy se do své činnosti snaží zapojit všechny členy rodiny a pracovat na problému dítěte s celou rodinou. Tato spolupráce bývá dlouhodobá, trvá zpravidla jeden rok. Nejčastějším nástrojem jsou rodinné a individuální konzultace a skupinové programy.

Vzhledem k tomu, že na území naší městské části (obvod Praha 10 je druhým největším obvodem) není takové zařízení, které by zajišťovalo odbornou péči o takto ohroženou populaci, domníváme se, že je nezbytné vytvořit možnost poskytnutí preventivně výchovné péče pro tuto cílovou skupinu a následně tím pak napomoci ke zmírnění kriminality i jiných negativních jevů.

Pokud rodiče i děti projeví zájem navštěvovat zařízení tohoto typu musí dojíždět až na Prahu 9 – Prosek, Prahu 5, Holečkova ul. nebo Prahu 4 – Modřany. Jedná se o dost velkou vzdálenost a řada klientů z těchto důvodů program nedokončí.

Opatření naplňuje cíle:

4 - Vytvořit mapu institucí kompetentních pomoci při řešení obtížných situací na území městské části Praha 10.

5 - Podpořit vznik systému, který by nerepresivní formou sledoval a pohotově reagoval na aktuální vývoj v lokalitě.

7 - Vytvořit systém podporující efektivní spolupráci institucí a koordinaci jejich činností, které by vedly ke snížení výskytu sociálně patologických jevů v lokalitě.

9. Systematická a kvalitní prevence

Prevence (z lat. praevenire, předcházet) znamená soustavu opatření, která mají předcházet nějakému nežádoucímu jevu, například neúspěchu ve škole, nežádoucímu chování, sociálním konfliktům, násilí, drogovým závislostem, kriminalitě apod. Taková opatření se nazývají preventivní.

SPECIFICKÁ PREVENCE je zaměřená proti konkrétnímu problému, riziku.

Rozdělujeme ji na:

Primární prevence, která zkoumá předpoklady, podmínky a příčiny jevů, jimž se má bránit, a hledá způsoby, jak jim předcházet; bývá zaměřena na veškeré obyvatelstvo.

Sekundární prevence se snaží příslušné jevy včas zachytit a bránit jejich prohlubování, šíření a podobně. Zaměřuje se na zvláště ohrožené skupiny, například mládež, menšiny nebo sociálně slabé.

Terciární prevence se snaží zabránit opakování, například trestných činů, onemocnění, drogové závislosti a podobně. Je zaměřena na osoby právě vyléčené, propouštěné z výkonu trestu a podobně.

NESPECIFICKÁ PREVENCE nemá konkrétní znaky, podporuje žádoucí formy chování obecně. Zde se podporují hlavně volnočasové aktivity jako zájmové aktivity z oblasti sportu, kultury a umění, vědy apod., vedou je např. kluby, kroužky, oddíly...

Hledisko rozsahu a zaměření

Hlavní hlediska rozsahu jsou například plošná, oblastní, lokální, nebo individuální. Hlavní hlediska zaměření jsou **všeobecná**, kde je prevence zaměřená na společnost jako celek, **selektivní**, kde je prevence zaměřená na skupiny a **indikovaná**, kde je prevence zaměřená převážně na jednotlivce v rámci systému (rodina, škola, komunita).

Kvalitní a systematické předávání informací je možné podpořit i Plánem rozvoje a udržitelnosti sociálních a návazných služeb na území městské části Praha 10 na období 2010 – 2011, a to konkrétně v prioritě č. IV (Podpora informovanosti, poradenství a spolupráce v oblasti poskytování sociálních služeb).

Opatření naplňuje cíle:

4. Vytvořit mapu institucí kompetentních pomoci při řešení obtížných situací na území městské části Praha 10.

7 - Vytvořit systém podporující efektivní spolupráci institucí a koordinaci jejich činností, které by vedly ke snížení výskytu sociálně patologických jevů v lokalitě.

10. Sledování trendů a předávání informací

Koncepce bude doplněna o režim sběru a předávání informací na pracovní skupině a to s ohledem na sledování aktuálních trendů. Tento bod bude nastaven během úvodních jednání tématicky zaměřené pracovní skupiny. Dále by členové pracovní skupiny měli aktivně definovat aktuální místní problémové oblasti z praxe a hledat nejvhodnější řešení.

Opatření naplňuje cíle:

4. Vytvořit mapu institucí kompetentních pomoci při řešení obtížných situací na území městské části Praha 10.

5 - Podpořit vznik systému, který by nerepresivní formou sledoval a pohotově reagoval na aktuální vývoj v lokalitě.

11. Poskytování účelových dotací z rozpočtu Městské části Praha 10

a) Poskytovat účelové dotace z rozpočtu Městské části Praha 10 zřizovaným ZŠ pro pokrytí provozních nákladů spojených s údržbou budov a prostor poskytnutých pro volnočasové a sportovní aktivity dětí a mládeže

Z výstupů jednání pracovní skupiny kps „Rodina, děti, mládež“ i závěrů „Analýzy“ vyplývá, že děti a mládež vnímají na naší městské části nedostatek možností pro své sportovní vyžití. Jako jedno z opatření, jak tuto situaci zlepšit, se nám jeví zpřístupnění školních hřišť veřejnosti mimo dobu vyučování. Lze předpokládat, že tímto krokem vzniknou školám nové náklady na údržbu prostor (opravy, materiál, mzda školníka), apod. Poskytnutím účelové dotace z rozpočtu Městské části Praha 10 bychom na tuto skutečnost adekvátně reagovali.

b) Pro řešení problematiky sociálně patologických jevů, včetně odměny metodikům

Poskytnutí účelové dotace na úhradu povinného spolufinancování, které škola musí splnit u určitých grantových žádostí zaměřených na preventivní aktivity. Účelovou dotaci by škola mohla, ale nemusela využít. Tímto opatřením bychom podpořili aktivitu školních metodiků prevence při jejich přípravě preventivních programů financovaných prostřednictvím grantových žádostí, zároveň by byla zajištěna kvalita preventivních aktivit.

Metodici (nikoliv však všichni) dnes žádají o granty zpravidla u MHMP či Městské části Praha 10, avšak nemají jistotu, že grant získají a pokud ano, zda vyzískaná částka bude dostačující pro uskutečnění jimi předkládaného záměru. Nedostatečná výše přiznaného grantu bývá často naopak pro ně komplikací (hledání jiného způsobu dofinancování, způsob vyúčtování, apod.).

Účelová dotace bude pokrývat i náklady škol na odměny školních metodiků prevence, kteří zpravidla tuto činnost vykonávají nad rámec svých pracovních povinností.

Opatření naplňuje cíle:

5 - Podpořit vznik systému, který by nerepresivní formou sledoval a pohotově reagoval na aktuální vývoj v lokalitě.

8 - Navázat a udržet spolupráci s řediteli škol, průběžně zjišťovat potřeby škol a možnosti spolupráce v oblasti prevence nežádoucích jevů u dětí a mládeže.

12. Vytvořit samostatnou výzvu na problematiku prevence kriminality z grantů Městské části Praha 10 (případně spojit výzvu s protidrogovou prevencí)

Oblasti bezpečnosti a bezpečí významně ovlivňují život obyvatel (nejen) naší městské části. Smyslem zohlednění oblasti prevence kriminality v grantovém řízení Městské části Praha 10 je:

- pomoci eliminovat lokální rizika a ohrožení na území Městské části Praha 10,
- podpořit preventivní činnost neziskových subjektů v dané oblasti v čase, kdy rozpočty dotačních (MV ČR) či grantových (MHMP) titulů jsou snižovány,
- posílit spolupráci s neziskovým sektorem v dané oblasti (předávání informací, tvorba projektových záměrů),
- zvýraznit problematiku prevence kriminality a deklarovat zájem Městské části Praha 10 na této oblasti.

Návrh znění výzvy:

„Primární prevence – práce s dětmi a mládeží“

- Přímá práce s dětmi a dospívající mládeží jako základní forma vztahu, zejména v terénní a nízkoprahové podobě, zaměřené na nabízení pomoci v obtížných životních situacích, posílení schopnosti zvládat tyto obtížné životní situace vlastními silami, umožňování smysluplného trávení volného času, poskytování aktivit a činností zaměřených na prevenci či snížení rizika plynoucího z nežádoucích společenských jevů, rozvíjení individuálních schopností a dovedností klientů, posilování motivace ke vzdělávání.
- Podpora zájmu rodičů o výchovu dětí.

„Sekundární a terciární prevence - programy pro mládež a dospělé“

- Sociální a resocializační programy zaměřené na začleňování prvopachatelů i recidivistů po návratu z výkonu trestu do běžného života (změnu životního stylu).
- Programy pro pomoc obětem kriminality.

„Informování občanů“

- Informování o možnostech ochrany před nejčastějšími typy trestné činnosti s ohledem na jejich výskyt na městské části Praha 10. Informování o možnostech řešení vzniklých situací, způsobech pomoci.
- Prevence internetové kriminality.

Opatření naplňuje cíle:

4 - Vytvořit mapu institucí kompetentních pomoci při řešení obtížných situací na území městské části Praha 10.

7 - Vytvořit systém podporující efektivní spolupráci institucí a koordinaci jejich činností, které by vedly ke snížení výskytu sociálně patologických jevů v lokalitě.

9 - Vytvořit samostatnou výzvu na problematiku prevence kriminality z grantů Městské části Praha 10.

13. Každoročně pořádat resocializační pobyt pro mládež

Z „Analýzy“ vyplynulo, že se ve vybrané lokalitě vyskytuje větší počet dětí a mládeže, které nejsou nikde organizované a svůj volný čas tráví většinu času na ulici. Je zřejmé že se jedná o rizikovou skupinu s projevy rizikového chování. Program výjezdového resocializačního pobytu zahrnuje aktivity zaměřené na podporu sebepoznání, zvládnání zátěžových situací, na zlepšení komunikace mezi vrstevníky, ale i vzhledem k dospělým a autoritám. Organizátoři takového pobytu se snaží s dětmi pracovat na přijetí ostatních „lidí“ ve skupině i s jejich odlišnostmi a na přijetí sebe sama. Také jsou v programu zařazeny preventivní informační bloky o drogách, rasismu a také povídání o vztazích, sexualitě, trávení volného času a jiných otázkách a problémech dnešní mládeže. Domníváme se proto, že potřebnost realizace tohoto programu je vysoká.

Pořádání resocializačních pobytů je možné podpořit prioritou č. XIII. (Podpora aktivit pro děti ze sociálně slabých rodin) - Opatření XIII. 3. Podpora volnočasových aktivit pro děti a mládež, která je obsažená v Plánu rozvoje a udržitelnosti sociálních a návazných služeb na území městské části Praha 10 na období 2010 – 2011 a v Akčním plánu rozvoje a udržitelnosti sociálních a návazných služeb na území městské části Praha 10 na rok 2012.

Jedná se o aktivitu z oblasti sekundární prevence zaměřené na resocializační pomoc dětem a mládeži ze sociálně znevýhodněného prostředí ve věku 12 - 19 let. Pobyt je zejména určen klientům v péči kurátorek mládeže a sociálních pracovníků OSPOD.

Smyslem týdenního pobytu je působení na děti a mládež tak, aby se u nich dosáhlo minimalizace výskytu společensky nežádoucích jevů a zvýšení sociální motivovanosti. Konkrétní náplň pobytu bude upřesněna během příprav pobytu, obecně lze říci, že aktivity budou akcentovat prevenci agresivity, šikany, dále obsahovat výuku společenského chování, výchovu ke zdravému životnímu stylu, navýšení obecného právního vědomí. Jako nástroj dosažení těchto cílů budou využívány vstřícné motivačně-aktivizující a participační metody. Děti budou během pobytu absolvovat vzdělávací aktivity a modelové situace, tedy aktivity na které běžně nezbyvá sociálním pracovníkům čas či se jim nenaskytá vhodná příležitost. Pobytu se zúčastní cca 12 - 14 dětí.

Opatření naplňuje cíle:

1 - Personálně posílit referát kurátorů mládeže a OSPOD, a vytvořit jim tak adekvátní časový prostor pro šetření v terénu (monitoring lokality, kontakt s klienty v jejich přirozeném prostředí, návštěvy rodin a škol), vč. účasti na vícedenních resocializačních pobytech.

2 - Nabídnout cílové skupině možnosti trávit svůj volný čas aktivně.

14. Navázat spolupráci s Pražským centrem primární prevence a střediskem Triangl Centra sociálních služeb Praha za účelem intenzivní spolupráce v propojování preventivních aktivit

Spolupráce s Pražským centrem primární prevence (dále jen PCPP) je již navázána. Poslední aktivitou, kterou jsme ve společné spolupráci pořádali, byl workshop pro školní metodiky prevence v květnu 2011 zaměřený na tvorbu Minimálního preventivního programu a informování ze strany zástupců Městské policie hl. m. Prahy a kurátorů.

Spolupráce se střediskem Triangl proběhla při ukončení dotazníkového šetření v roce 2009. Další možnosti spolupráce budou nastíněny při konzultaci s ředitelem Centra sociálních služeb Praha.

Od spolupráce s PCPP a střediska Triangl očekáváme spolupráci zejména v níže uvedených oblastech:

- odborná koordinační a metodická činnosti v oblasti prevence (primární, sekundární) rizikového chování,
- pomoc se synchronizací činností všech do pracovní skupiny zapojených subjektů a zajistit provázanost jejich programů,
- pomoc s analýzou získaných dat (analýzy potřeb, školní studie atd.) relevantních pro práci pracovní skupiny,
- pomoc se sledováním efektivity preventivních programů a konzultace týkající se průběžného zlepšování preventivních aktivit,
- zavádění inovativních prvků do preventivní činnosti,
- konzultace vhodných finančních zdrojů pro preventivní práci,
- podpora spolupráce mezi poskytovateli preventivních programů v ČR i v zahraničí.

Opatření naplňuje cíl 7 - Vytvořit systém podporující efektivní spolupráci institucí a koordinaci jejich činností, které by vedly ke snížení výskytu sociálně patologických jevů v lokalitě..

15. Zmapovat podmínky a zahájit proces vzniku nízkoprahového zařízení

Městská část Praha 10 nemá na svém území žádné zařízení tohoto typu. Z výsledků „Analýzy“ vyplynulo jako jedno z doporučení řešení dané problematiky zřízení nízkoprahového zařízení.

Nízkoprahová zařízení nabízejí svým klientům bezpečný prostor ke scházení se s vrstevníky, možnost smysluplného a aktivního trávení volného času i specifické služby, odbornou pomoc a sociální poradenství. Nízkoprahové centrum má také sloužit jako aktivizační místo pro podporu vlastních činností cílové skupiny, např. nabídkou využití svých prostor i pomůcek k trávení volného času.

Z definice nízkoprahovosti je patrné, že toto zařízení umožní oslovit skupinu, jež se jinak s nabídkou institucionalizované formy pomoci mívá. Zařízení tak působí i jako primární prevence společensky nežádoucího chování a nabízí klientům možnost individuálního rozvoje.

Cílovou skupinou jsou děti, mládež a mladí dospělí, kteří jsou či mohou být ohroženi sociálním vyloučením nebo jsou rizikovou skupinou pro vznik sociálně patologického chování (vandalismus, kriminalita, zneužívání návykových látek, šikana aj.).

Posláním zařízení je doprovázet děti a mládež z méně podnětného prostředí v obtížných situacích a prostřednictvím sociální práce a nabídky volnočasových a vzdělávacích aktivit přispívat k jejich sociálnímu začlenění.

Cíle služby:

- prevence sociálního vyloučení dětí a mládeže z méně podnětného prostředí a výskytu sociálně nežádoucích jevů,
- zlepšení kvality života těchto dětí a mládeže,
- vyrovnání jejich příležitostí podílet se na sociálním životě místní komunity a společnosti.

Příklady poskytovaných služeb:

- pomoc, podpora a možnost promluvit si,
- rady a informace,
- prostor pro přípravu na školní vyučování,
- odpočinek,
- tematické besedy,
- rozvoj dovedností a schopností,
- možnost půjčování knih a časopisů,
- volnočasové aktivity (sport, společenské hry, tanec a zpěv, výtvarné tvoření, vaření a pečení, promítání filmů),
- základní sociální poradenství,
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím.

Opatření naplňuje cíle:

2 - Nabídnout cílové skupině možnosti trávit svůj volný čas aktivně.

4 - Vytvořit mapu institucí kompetentních pomoci při řešení obtížných situací na území městské části Praha 10.

5 - Podpořit vznik systému, který by nerepresivní formou sledoval a pohotově reagoval na aktuální vývoj v lokalitě.

7 - Vytvořit systém podporující efektivní spolupráci institucí a koordinaci jejich činností, které by vedly ke snížení výskytu sociálně patologických jevů v lokalitě.

16. Obnovit spolupráci s Filozofické fakulty UK

Katedra sociální práce Filozofické fakulty UK spolupracovala s Městskou částí Praha 10 v roce 2008 na realizaci dotazníkového šetření „Tvoje Desítka“, které se uskutečnilo na druhém stupni všech 13 ZŠ. Tato katedra se zaměřuje na: metodologii sociální práce, tj. práce s jednotlivci / skupinami osob s různým typem sociálního znevýhodnění, management sociální práce, tj. příprava odborníků pro veřejnou správu, soukromý sektor a neziskové organizace. Katedra je mj. specifická důrazem na sociální práci v trestní justici, na způsoby práce s lidmi v akutním ohrožení a na práci s rizikovou mládeží. Při ukončení spolupráce na dotazníkovém šetření byla nastíněna možnost další spolupráce v rámci tvorby strategie prevence sociálně nežádoucích jevů, která však nebyla zrealizována.

Vzhledem ke svému zaměření by katedra mohla být vhodným partnerem Městské části Praha 10 při monitorování průběhu a naplňování cílů Koncepce.

Opatření naplňuje cíl 7 - Vytvořit systém podporující efektivní spolupráci institucí a koordinaci jejich činností, které by vedly ke snížení výskytu sociálně patologických jevů v lokalitě.

17. Doplnit Katalog sociálních a návazných služeb na období 2012/2013 o subjekty spolupracující v dané problematice

Na základě vzájemné spolupráce je vhodné prezentovat služby všech organizací, které se aktivně podílejí na globálním řešení dané problematiky. Tisk Katalogu sociálních a návazných služeb vychází z priority č. IV - Podpora informovanosti, poradenství a spolupráce v oblasti poskytování sociálních služeb, která je obsažená v Plánu rozvoje a udržitelnosti sociálních a návazných služeb na území městské části Praha 10 na období 2010 – 2011 a v Akčním plánu rozvoje a udržitelnosti sociálních a návazných služeb na území městské části Praha 10 na rok 2012.

Cílem zveřejnění spolupracujících subjektů je nejen prezentace jejich činností, ale i rozšíření možností řešení pro občany městské části. Uvedený katalog musí vždy obsahovat nejen informace o spolupracujících organizacích, ale i informace vycházející z aktuální potřeby občanů. Je nezbytné vždy informace v katalogu přizpůsobit daným potřebám a zveřejňovat údaje, které občané potřebují k řešení svých životních situací.

Opatření naplňuje cíle:

4 - Vytvořit mapu institucí kompetentních pomoci při řešení obtížných situací na území městské části Praha 10.

7 - Vytvořit systém podporující efektivní spolupráci institucí a koordinaci jejich činností, které by vedly ke snížení výskytu sociálně patologických jevů v lokalitě.

18. Zajistit zprovoznění dopravního hřiště na Zahradním městě

Jedná se o dětské hřiště v blízkosti ulice Platanová.

Dětská dopravní hřiště jsou určena k dopravní výchově dětí. Využívají se zejména ke školou organizované dopravní výchově, ale často jsou přístupná veřejnosti i individuálně.

Význam dopravních hřišť:

- seznamují děti se základními pravidly dopravy na komunikacích,
- prakticky a zábavnou formou simulují běžný provoz,
- možnost nácviku reálných situací v bezpečném prostředí,
- představují zmenšenou modelovou síť silnic,
- tvoří okružní i průsečné křižovatky s dopravními značkami,
- křižovatky mohou být vybaveny i světelnou signalizací, vč. přechodů pro chodce a železničního přejezdu,
- provoz si děti mohou vyzkoušet na jízdnicích kolech, koloběžkách nebo v dětských autíčkách.

Opatření naplňuje cíl 8 - Navázat a udržet spolupráci s řediteli škol, průběžně zjišťovat potřeby škol a možnosti spolupráce v oblasti prevence nežádoucích jevů u dětí a mládeže.

Závěr

Za plnění jednotlivých aktivit obsažených v této Koncepci nesou odpovědnost kompetentní pracovníci odboru sociálního, které určí vedoucí odboru.

Pokud v průběhu platnosti této Koncepce vejdou v platnost nová legislativní opatření vztahující se k náplni této Koncepce, bude obsah této Koncepce operativně revidován tak, aby byl v souladu s aktuálními legislativními podmínkami.

Do 31. 3. každého kalendářního roku zpracuje odpovědný pracovník zprávu o naplňování cílů této Koncepce za kalendářní rok předcházející.

Zpracovali:

Dne 26. 10. 2011

Mgr. Michal Kočí
Mgr. Helena Průchová
Ing. Zina Všetečková
Bc. Linda Zákorová